

SVEŠAIS INTERNETĀ

KĀ RĪKOTIES?

KĀ NOVĒRST ATKĀRTOTU BĒRŅA SAZINĀŠANOS AR VARMĀKU?

Izmantojot internetu, iespējams dažādi sazināties ar citiem cilvēkiem. Saziņa internetā sniedz cilvēkam iespēju izkļūst par kādu citu, līdz ar to, nevar droši zināt, kas ir klaviatūras otrā pusē. Zemāk aprakstītās situācijas ir piemērs tam, ka, sazinoties ar nepazīstamu cilvēku, ir jābūt piesardzīgam.

Jauna sieviete uzrunā sociālajā saziņas tīklā jauni un uzaicina sarunu turpināt tiešsaistē ar **Skype** starpniecību. Sieviete atkailinās kameras priekšā. Jaunietis arī tiek pierunāts atkailināties un veikt seksuālas darbības datora kameras priekšā. Jaunietim nezinot, viņa darbības tiek nofotografētas vai nofilmētas, ko vēlāk izmanto, lai šantažētu cietušo. Parasti pēc kailfoto vai video iegūšanas sieviete „pazūd” un naudas izspiešanas pārrunas turpina vadīt vīrietis.

Varmāka sāk saraksti sociālajā tīklā, pierunā apmainīties ar telefona numuriem. Sarakste turpinās, izmantojot telefonu. Varmāka pierunā upuri satikties. Upuris aiziet uz tikšanos.

Bērni viegli uzticas, īpaši meitenes emocionāli reaģē uz vārdiem par „mīlestību”. Varmāka uzzina par bērna problēmām un tādējādi spēj būt labs sarunbiedrs un psihologs.

KĀ RĪKOTIES, JA NOJAUŠAT, KA BĒRNS SAZINĀS AR VARMĀKU?

- **Aprunāties ar bērnu!** Pastāstiet par savām aizdomām, par riskiem, ar ko bērns saskaras. Iedrošiniet bērnu pastāstīt par savām darbībām.
- **Pārskatīt, ko bērns dara internetā.** Ja nezināt, kā to darīt, pajautājiet kādai uzticamai personai. Iespējams, ka bērns ir vēris vaļā pornogrāfiska satura interneta vietnes, ko viņam ir sūtījis varmāka, lai rosinātu bērnu dzimumtieksmi. Ja bērns ir skatījis pornogrāfiska satura materiālu, tad tas ar bērnu jāpārrunā, jautājot, kāpēc viņš to skatījies, skaidri liekot saprast, ka viņa vecumam šāds saturs nav piemērots.
- **Bloķēt kaitīgu un bērniem nepiemērotu saturu!** Izmantojiet drošības iestatījumus, kas nodrošina iespēju liegt pieeju dažādu informāciju saturošām interneta lapām.

KĀ RĪKOTIES, JA BĒRNS SAZINĀS AR VARMĀKU?

- Pārtraukt jebkāda veida saziņu ar varmāku.
- Bloķēt personai pieeju visiem bērna sociālo tīklu kontiem.
- Ja tas nepieciešams – izdzēst vai deaktivizēt visus bērna sociālo tīklu kontus, kuri tika lietoti, sazinoties ar varmāku.
- Vērsties ar iesniegumu policijā.
- Saglabāt visu iespējamo informāciju, nofotografējot ekrānu vai nokopējot saraksti, kas kalpos kā pierādījums un noderēs, veicot padziļinātu izmeklēšanu.
- Neiesaistīties saziņā ar varmāku – tas var radīt aizdomas, ka viņš ir atklāts, kā arī apgrūtināt izmeklēšanu.
- Ja nav pārliecības par to, vai pieejamā informācija ir pietiekama, lai vērstos policijā, iespējams sazināties ar „Net-Safe Latvia” – Latvijas Drošāka interneta centru: www.drossinternets.lv.

LAI NOVĒRSTU ATKĀRTOTU BĒRŅA SAZINĀŠANOS AR VARMĀKU:

Sarunājieties ar bērnu un pastāstiet viņam par iespējamiem riskiem internetā, piemēram, ka viņš var kļūt par varmākas upuri.

Pavadiet laiku internetā kopā ar bērnu! Ļaujiet, lai viņš pastāsta par savām iecienītākajām nodarbēm šajā vidē.

Nodrošiniet datora atrašanos un tā lietošanu istabā, kur bērns parasti nav viens, tādējādi nodrošinot uzraudzību pār bērna darbībām interneta vidē.

Izmantojiet datora drošības iestatījumus, lai bērnam nebūtu iespējams apskatīt nepiemērotu satura informāciju bez jūsu piekrišanas. Tomēr paturiet prātā, ka uz šādu drošības līdzekli vien paļauties nevar.

Pēc iespējas **pārbaudiet**, ko bērns dara interneta vidē, ar ko **čato** un sazinās, lietojot savu mobilo tālruni un/vai sociālajā tīklā. Esiet atklāts par saviem nodomiem un rūpēm.

FAKTI PAR VARMĀKĀM SOCIĀLAJOS TĪKLOS

Varmākas pārsvarā sazinās ar bērniem līdz 14 gadu vecumam (bet tas nenozīmē, ka ar vecāku bērnu varmāka nekad nesazinās). Jaunākus bērnus, iespējams, ir vieglāk iesaistīt sarakstē, viņi vieglāk uzticas svešiniekam. Bērni arī nelabprāt par šādu saraksti stāsta vecākiem, jo apzinās, ka ir izdarījuši ko sliktu.

Vērojama tendence, ka no sarakstes datorā varmāka cenšas sarunu „pārnest” uz mobilo ierīci un turpināt saraksti, izmantojot mobilās aplikācijas.

Varmākas ir iecienījuši tādas sociālos tīklus, kur iespējams publicēt fotogrāfijas, kā arī *online* spēļu tērzētavas. Viņi nereti ir radījuši sev viltus profilu un uzdodas par citiem cilvēkiem.

Varmākas izmanto dažādus veidus, mēģinot no bērniem un jauniešiem iegūt kailfoto vai seksuāla rakstura video, ko pēc tam izmanto, lai savu upuri šantažētu.

PĒC PAPILDINFORMĀCIJAS VAR VĒRSTIES

Ar dažādiem riskiem internetā sastopas ikviens. Cilvēkiem ir jāsaprot, ka interneta vide ne vienmēr ir droša, tāpēc ir svarīgi interneta izmantošanu padarīt drošāku, lai izvairītos no varmākām, nepatīkamām situācijām, krāpniecības un citiem apdraudējumiem internetā.

Latvijas Drošāka interneta centrs „Net-Safe Latvia”

Informācija par drošību internetā:

www.drossinternets.lv

Ja esi ievērojis pārkāpumu, ziņo, rakstot uz:
zinojumi@drossinternets.lv

Informāciju sagatavoja
Valsts policijas
Galvenās kārtības policijas parvaldes
Prevencijas vadības nodaļa

Sociālie tīkli un to varmākas

